

İradə BAYRAMOVA
Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının müəllimi

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ REGIONLARINDA KƏND ƏHALİSİNİN KİTABXANA-İNFORMASIYA TƏMİNATININ TƏŞKİLİ

Açar sözlər: kitabxana-informasiya təminatı, müxtəlif növ kitabxanaların kadr təminatı, kitabxanaların maddi-texniki bazası, informasiya resurslarının yerləşməsi vəziyyəti;

Ключевые слова: библиотечно-информационного обеспечения, кадровая обеспечения для различных типов библиотек, статус расположение информационных ресурсов, материально-технической базы библиотек;

Keywords: library-information provision, kadr provision for different type of libraries, location status of information resources, material and technical basis of libraries.

Azərbaycan Respublikası müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra kitabxana-informasiya sahəsinin inkişafına, informasiya cəmiyyətinin tələbləri səviyyəsində kitabxana infrastrukturunun yenidən qurulmasına, kitabxanaların maddi-texniki bazasının daha da möhkəmləndirilməsinə və onlarda müasir informasiya texnologiyalarının təşkil olunmasına dövlət qayğısı artmağa başladı. Bu qayğı son illərdə ölkə rəhbəri tərəfindən regionların inkişafına dair verilmiş Dövlət Proqramları çərçivəsində aparılan islahatlarda və bu islahatların yerinə yetirilməsi üçün ayrı-ayrı regionların inkişaf strategiyasına uyğun olaraq, verilmiş sərəncamlarda özünü göstərmişdir.

Azərbaycanda kitabxanaların cəmiyyətin həyatındakı mühüm rolunu qiymətləndirərkən “Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 20 aprel 2007-ci il tarixli sərəncamında qeyd edildiyi kimi, “Azərbaycan kitabxanaları Azərbaycan xalqının milli sərvətidir. Xalqımızın yaratdığı qiymətli tarixi-mədəni,ədəbi-bədii və elmi-fəlsəfi irsin toplanıb saxlanması, bəşər mədəniyyətinin qazandığı nailiyyətlərin nəsildən-nəsilə çatdırılmasında və cəmiyyətimizin

intellektual-mənəvi potensialının artırılmasında əvəzsiz rol oynayır” (4). Regionlarda iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin inkişafını təmin etmək və iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun inkişafını sürətləndirmək, əhalinin məşğulluğunu artırmaq və.s. üçün, yeni strategiyanın həyata keçirilməsinə ehtiyac var idi. Bu məqsədlə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 11 fevral tarixli Fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)” təsdiq edildi. Eyni zamanda, Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Dağlıq Şirvan, Lənkəran, Aran, Gəncə-Qazax və Yuxarı Qarabağ iqtisadi rayonlarına daxil olan şəhər və rayonların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair əlavə olaraq 17 sərəncam imzalandı.(1) Bu sərəncamın verilməsindən keçən vaxt ərzində regionlarda, qeyri-neft sektorunun və sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, istehsal və infrastrukturun müasir tələblərə uyğun yenidən qurulması, xalqın rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində işlər davam etdirilmiş, ölkədə makroiqtisadi göstəricilərin səviyyəsində yüksək artım əldə edilmişdir. Sosial-iqtisadi inkişaf sahəsində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsi əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsində mühüm rol oynamışdır. Dövlət Proqramından da məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası 10 iqtisadi rayona bölünür. Bu iqtisadi rayonlar aşağıdakılardır: Abşeron iqtisadi rayonu; Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu; Aran iqtisadi rayonu; Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu; Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu; Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu; Lənkəran iqtisadi rayonu; Naxçıvan iqtisadi rayonu; Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonu; Yuxarı Qarabağ iqtisadi rayonu. Bu iqtisadi rayonları özlərinin potensialına, təbii sərvətlərinin miqyasına, məşğulluq səviyyəsinə görə bir-birindən fərqlənir. İqtisadi, coğrafi və tarixi baxımdan iqtisadi rayonları fərqləndirən amillər əsasən aşağıdakılardır: iqtisadi coğrafi mövqeyi, təbii şəraiti və ehtiyatları, əhalinin məskunlaşması səviyyəsi, regionun sahə və ərazi quruluşu, tarixi inkişaf xüsusiyyətləri.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının təsdiq edilməsi haqqında” 14 aprel 2009-cu il tarixində Fərman imzaladı (2). Dövlət Proqramında növbəti beş ildə həlli nəzərdə tutulan tədbirlər çərçivəsində regionlararası mədəni əlaqələrin

möhkəmləndirilməsi milli mədəniyyətin ümumdünya mədəni proseslərinə inteqrasiyası, Azərbaycan Respublikasının mədəni irsinin qorunmasının təmin edilməsi, o cümlədən daşınar mədəniyyət sərvətlərinin, muzey fondlarının sayının artırılması, kitabxana fondlarında müasir komplektləşdirmə mexanizminin yaradılması, kitabxanaların informasiya təminatı və ölkə üzrə kitabxana-informasiya kompüter şəbəkəsinin yaradılması və inkişafı və.s. kimi məsələlər də var idi. Regionlarda kitabxana şəbəkələrinin yaradılması və inkişaf etdirilməsi də regionların özünəməxsus oxşar və fərqli əlamətləri əsasında formalaşmışdır. Kitabxana-informasiya ehtiyatlarının yerləşdirilməsi və kitabxana işinin ərazi baxımından təşkili amillərinin tərkibinə aşağıdakılar aiddir: 1) iqtisadi-coğrafi xüsusiyyətləri; 2) demoqrafik amillər; 3) əhalinin yerləşdirmə sistemi; 4) nəqliyyat strukturu; 5) təbii şərait və s. Kitabxana-informasiya ehtiyatlarının yerləşdirilməsinə təsir edən əsas amil isə inzibati-ərazi amili sayılır.(7.s.68) Kitabxana resursunun inkişafında iki istiqamət diqqəti cəlb edir: birincisi, paytaxt və digər şəhərlərdə formalaşmış kitabxana resursları, ikincisi, mərkəzdən uzaq region və digər kiçik yaşayış məntəqələri. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin inkişafını-regionlarda, o cümlədən kənd yerlərində, fəaliyyət göstərən kitabxanaların, regionların fərqli və oxşar xüsusiyyətlərini, kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələrinin inkişafını və gələcək perspektivlərini, eləcə də əhalinin demoqrafik və təhsil, mədəni səviyyəsini və.s. nəzərə almaqla təhlil etmək daha məqsədəuyğundur.

Azərbaycan Respublikasının ayrı-ayrı regionlarında, eləcə də Bakı şəhərində və ətraf qəsəbələrdə kitabxana-informasiya sahəsinin inkişafından, gələcək perspektivlərindən bəhs edərkən, bu sahədə 2008-ci il 6 oktyabr tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən imzalanmış “Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nı xüsusi ilə qeyd etmək lazımdır.(3.S.6-29)Bu sərəncamın yerinə yetirilməsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən 2009-cu il sentyabr ayının 1-dən 10-dək Azərbaycan Respublikasının regionlarında yerləşən kitabxanalarda monitoring keçirilmişdir. Monitoringin keçirilməsində əsas məqsəd, əhaliyə göstərilən kitabxana-informasiya xidmətinin

səviyyəsinin yüksəldilməsi, kitabxana-informasiya sahəsində yeni texnologiyaların tətbiqi və istifadəsi nəticəsində onun dünya standartları səviyyəsinə çatdırılması, elektron informasiya daşıyıcılarının formalaşdırılması və virtual kitabxanaların inkişaf etdirilməsi, kitabxanaların kadr təminatının yaxşılaşdırılması, fasiləsiz təhsilin təmin edilməsinə şərait yaradılması istiqamətində olmuşdur.(5.S.3) Monitoring zamanı kütləvi, uşaq, gənclər, elmi, elmi-texniki digər ixtisaslaşdırılmış, həmçinin müəssisələrin nəzdində olan 8507 kitabxananın 72,7 faizinin kənd yaşayış məntəqələrində olması məlum olmuşdur. Kitabxanaların növlərinə əsasən bölgüsü aşağıdakı kimidir: Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində 46,6%, Təhsil Nazirliyi tabeliyində 50,7%. Bu kitabxanaların iqtisadi rayonlar üzrə bölgüsü isə belədir: Bakı şəhərində 8,4%, Aran iqtisadi rayonunda 23,4%, Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda 14,9%, Abşeron iqtisadi rayonunda 2,1%, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda 8,2%, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda 9%, Lənkəran iqtisadi rayonunda 11,7%, Naxçıvan iqtisadi rayonunda 5,8%, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda 4,9%, Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonunda 4,5%, Yuxarı Qarabağ iqtisadi rayonunda 7,1%.

Azərbaycan Respublikasında kitabxanaların 111 milyon nüsxədən ibarət olan informasiya resurslarının 80,5%-ni kitablar, 5,4%-ni qəzet və jurnallar, 14,1%-ni isə digər materiallar təşkil edir. Onların 27,2%-i kənd kitabxanalarındadır. Kənd kitabxanalarında informasiya resurslarının 99%-ni kitablar, 0,6%-ni qəzet və jurnallar, 0,4%-ni isə digər materiallar təşkil edir. Kənd kitabxanalarında olan informasiya resurslarının 52,3%-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyindəki kütləvi kitabxanalardadır. Təhsil Nazirliyi tabeliyində olan ilk peşə-ixtisas təhsil müəssisələrində və ümumtəhsil məktəblərində cəmi 47,2% informasiya resursu var. Nəzərə alsaq ki, musiqi məktəblərində olan kitabxanalar da Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir, onda 0,2% informasiya resursunun kənd musiqi məktəbləri nəzdindəki kitabxanalarda yerləşməsi məlüm olur. İnformasiya resurslarının 65,5%-i Azərbaycan, 31,1%-i rus, 2%-ingilis, 1,4%-i digər dillərdədir. Azərbaycan dilində olan ümumi fondun 71,9%-i latın, 28,1%-i kiril əlifbasındadır. Azərbaycan dilinin latın qrafikasında olan fondun xüsusi çəkisi kənd yaşayış məntəqələrində 56,8%-dir. Kənd kitabxanaları 5,8 %

kompyuterlə təchiz edilmişdir. Kənd yaşayış məntəqələrində yerləşən kitabxanalara edilən müraciətlərin 48,3%-i 18 yaşınadək istifadəçilər tərəfindən edilmiş, 65,2%-i kütləvi, 33,5%-i ümumtəhsil məktəbləri, 0,1%-i isə ilk peşə-ixtisas müəssisələrində yerləşən kitabxanalara olmuşdur. Kənd yerlərində Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tabeliyində yerləşən kitabxanalar tərəfindən 18 yaşınadək istifadəçilərə 55,7% kitab verilmişdir. Bu kənd musiqi məktəblərində 73,5%, ümumtəhsil məktəblərində isə 85,9% olmuşdur. Respublika üzrə kitabxanalarda cəmi 8727 nəfər mütəxəssis var. Onların 4129 nəfəri kənd yerlərindəki kitabxanalarda işləyir. Kənd kitabxanalarında işləyən mütəxəssislərin təhsil səviyyəsi aşağıdakı kimidir: ali ixtisas təhsillilər 206 nəfər, ali qeyri-ixtisas təhsillilər 308 nəfər, orta ixtisas təhsillilər 820 nəfər, orta qeyri-ixtisas təhsillilər 635 nəfər, ümumi orta təhsillilər 2160 nəfər. Respublikanın iqtisadi rayonları üzrə ayrı-ayrılıqda, kitabxana resurslarından və kitabxana-informasiya resurslarının yerləşməsi xüsusiyyətlərindən bəhs edərkən, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, regionların təbii və iqlim şəraitini, sosial-iqtisadi potensialını, əhalinin yaşayış səviyyəsini, milli tərkibini, yaş həddini, təhsil və mədəni səviyyəsini və. s. nəzərə almaq lazımdır.

Azərbaycan Respublikasının regionlarında kitabxana-informasiya resurslarının yerləşməsi vəziyyəti və ondan səmərəli istifadənin perspektivlərinin ümumi mənzərəsi belədir: Abşeron iqtisadi rayonu, Abşeron, Xızı inzibati rayonlarını, Bakı və Sumqayıt şəhərlərini əhatə edir. Əhalinin ümumi sayı 387,9 min nəfər olmaqla ölkə əhalisinin 4,8%-ni təşkil edir. Əhalinin orta sıxlığı hər kv km-ə 116 nəfər təşkil edir və 82,5%-i Bakı şəhərinin, 17,5%-i isə digər inzibati rayonların payına düşür. İqtisadi rayon istər iqliminə, istərsə də iqtisadiyyatın və sənayenin inkişafına görə respublikanın digər inzibati rayonlarından fərqlənir. Əhalinin 89,1%-ni azərbaycanlılar, 5,76%-ni ruslar, qalan 5,2%-ni isə digər milli və etnik qruplar təşkil edir. İqtisadi rayonun əhalisinin 94%-i Bakı və Sumqayıt şəhərlərində təhsil alır. İqtisadi rayon üzrə 182 kitabxana var. Qeyd etmək lazımdır ki, iqtisadi rayonda Abşeron və Xızı rayonları üzrə 79,7% kitabxana Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir və bu kitabxanalar da kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Təhsil Nazirliyi tabeliyində fəaliyyət göstərən kitabxanalar üzrə göstərici belədir: Abşeron rayonu üzrə 64,7%, Xızı rayonu üzrə 55,6%. Abşeron iqtisadi

rayonu üzrə cəmi 3257798 nüsxə informasiya resursu var ki, onun da 36,4%-i Abşeron rayonu üzrə, 47,8%-i Xızı rayonu üzrə kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir.(5.S.48) Kənd yaşayış məntəqələrində yerləşən kütləvi kitabxanalarda informasiya resurslarının əsas hissəsini kitablar təşkil edir. İqtisadi rayonun hər iki inzibati rayonunda 10 kompüter var və onların 8-i Abşeron rayonunun, 2-i isə Xızı rayonunun kitabxanalarında yerləşir. İqtisadi rayon üzrə 169 nəfər mütəxəssis var və onların 63 nəfəri Abşeron rayonunun, 24 nəfəri Xızı rayonunun kitabxanalarında çalışır. Bu mütəxəssislərin təhsil səviyyəsi belədir: ali-ixtisas təhsillilər 26 nəfər, ali qeyri-ixtisas təhsillilər 37 nəfər, orta-ixtisas təhsillilər 39 nəfər, orta qeyri-ixtisas təhsillilər 28 nəfər. Abşeron rayonunda kitabxana üzrə ali təhsilli 1 nəfər mütəxəssis olsa da, Xızı rayonunda ali-ixtisas təhsilli mütəxəssis yoxdur. Abşeron rayonunda ali qeyri-ixtisas təhsilli 5 nəfər, orta-ixtisas təhsilli 3 nəfər, Xızı rayonunda ali qeyri-ixtisas təhsilli 2 nəfər, orta-ixtisas təhsilli 1 nəfər mütəxəssis var.(5.S.81) Buradan belə nəticəyə gəlmək olar ki, hər iki inzibati rayonda ixtisaslı kitabxanaçı biblioqraflar azlıq təşkil edir və bu da təbii ki, əhalinin informasiya təminatının həyata keçirilməsində öz mənfi təsirini göstərən amillərdən biridir. Dövlət Proqramının qarşıya qoyduğu vəzifələr sırasında Abşeron və Xızı rayonlarında 2013-cü ilə qədər mədəniyyət obyektlərinin tikintisi və tarix-mədəniyyət abidələrinin bərpası, rayonların yaşayış məntəqələrində təhsil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün məktəb binalarının təmiri və yeni məktəb binalarının tikintisi və.s. də nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi rayonları içərisində iqtisadi əhəmiyyətinə görə ikinci yerdə Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu durur. İqtisadi rayon Ağstafa, Qazax, Tovuz, Daşkəsən, Gədəbəy, Samux, Şəmkir, Göy-Göl, Goranboy rayonlarını, Gəncə və Naftalan kimi şəhərləri əhatə etməklə Azərbaycanın qərbində yerləşir. Əhalinin ümumi sayı 1103,3 min nəfər olmaqla ölkə əhalisinin 13,6%-ni təşkil edir. İqtisadi rayonda əhalinin 53%-i kənd yaşayış məntəqələrində yaşayır. Əhalinin orta sıxlığı hər kv. km-ə 88 nəfər təşkil edir. İqtisadi rayonda cəmi 1265 kitabxana var. Onlardan 78,6% kənd yaşayış məntəqələrindədir.(5.S.23) Kitabxana fondunun informasiya mənbələrinə görə bölgüsü zamanı Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda 11773454 nüsxə informasiya resursunun 46,5%-nin kənd

kitabxanalarının payına düşdüyü məlum olur. Digər iqtisadi rayonlarda olduğu kimi Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda da, kənd kitabxanalarında kitabların xüsusi çəkisi daha çoxdur. Elektron informasiya daşıyıcıları isə çox cüzdür. İqtisadi rayonda 1125 nəfər kitabxana mütəxəssisi var.(5.S.75) Onların təhsil səviyyələrinə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir: ali ixtisas təhsillilər 89 nəfər, ali təhsilli qeyri ixtisas-təhsillilər 129 nəfər, orta-ixtisas təhsillilər 225 nəfər, orta qeyri-ixtisas təhsillilər 173 nəfər, ümumi orta təhsillilər 509 nəfər. İqtisadi rayonda kitabxana resursları aşağıdakı kimidir: Gəncə şəhərində 102, Naftalan şəhərində 7, Qazax rayonunda 97, Ağstafa rayonunda 87, Tovuz rayonunda 163, Şəmkir rayonunda 179, Gədəbəy rayonunda 183, Samux rayonunda 71, Göygöl rayonunda 101, Goranboy rayonunda 174 kitabxana var. Bu kitabxanaların kənd yerlərinə görə bölgüsü belədir: Qazax rayonunda 78,4%, Ağstafa rayonunda 86,2%, Tovuz rayonunda 90,2%, Şəmkir rayonunda 84,4%, Gədəbəy rayonunda 95,1%, Daşkəsən rayonunda 75,2%, Samux rayonunda 81,7%, Göygöl rayonunda 84,2%, Goranboy rayonunda 87,4%. Kitabxanaların növlərinə görə bölgüsünə əsasən, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində Qazax rayonu üzrə 56,7%, Ağstafa rayonu üzrə 56,3%, Tovuz rayonu üzrə 47,2%, Şəmkir rayonu üzrə 53,6%, Gədəbəy rayonu üzrə 59,6%, Daşkəsən rayonu üzrə 58,4%, Samux rayonu üzrə 47,9%, Göygöl rayonu üzrə 47,5%, Goranboy rayonu üzrə 55,2% kitabxana olması məlum olur. İqtisadi regionda fəaliyyət göstərən ümumtəhsil məktəb kitabxanaları da böyük əhəmiyyət daşıyır. Araşdırmalar zamanı aydın olur ki, Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda Tovuz, Samux, Göygöl rayonları istisna olmaqla digər iqtisadi rayonlarda, ümumtəhsil məktəblərində fəaliyyət göstərən kitabxanaların sayı, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində olan kitabxanalara nisbətən çoxdur. O cümlədən, region üzrə kəndlərdə yerləşən ümumtəhsil məktəb kitabxanalarının sayı aşağıdakı kimidir: Qazax rayonu 36,9%, Ağstafa rayonu 42,7%, Tovuz rayonu 50,3%, Şəmkir rayonu 40,4%, Gədəbəy rayonu 39,7%, Daşkəsən rayonu 6,8%, Samux rayonu 50%, Göygöl rayonu 49,4%, Goranboy rayonu 40,2%. İqtisadi rayonda inzibati rayonlar üzrə kitabxana-informasiya resurslarının bölgüsü belədir: Qazax rayonu 905119 nüsxə, Ağstafa rayonu 639675 nüsxə, Tovuz rayonu 1388579 nüsxə, Şəmkir rayonu 1109831 nüsxə, Gədəbəy rayonu 874119 nüsxə,

Daşkəsən rayonu 814620 nüsxə, Goranboy rayonu 990095 nüsxə, Samux rayonu 514394 nüsxə, Göygöl rayonu 809627 nüsxə. İnformasiya resurslarının kənd yaşayış məntəqələrinə görə bölgüsünə əsasən Qazax rayonunda 68,2%, Tovuz rayonunda 67,4%, Ağstafa rayonunda 72,3%, Şəmkir rayonunda 70,4%, Gədəbəy rayonunda 78,9%, Daşkəsən rayonunda 61,4%, Goranboy rayonunda 70,8%, Göygöl rayonunda 58%, Samux rayonunda 60,8% informasiya mənbələri var. Bu informasiya mənbələri içərisində kitablar çoxluq təşkil edir. Kitabxanaların kompüterlə təchizatına gəldikdə isə qeyd etməliyik ki, kənd kitabxanalarında yalnız rayon mərkəzində yerləşən mərkəzi kitabxanalarda (Şəmkir, Göygöl və Ağstafa rayonlarında 2 kompüter var) 1 kompüter var.(5.S.57)

Azərbaycan Respublikasının regionlarında kitabxana işçilərinin təhsil səviyyəsinə diqqət yetirsək, onda ali və orta-ixtisas təhsilli kadrların kənd kitabxanalarında, xüsusən də ucqar rayonlarda yerləşən kitabxana şəbəkələrində digər kadrlara nisbətən azlıq təşkil etdiyini görmək mümkündür. Nəzərə almaq lazımdır ki, kitabxanaların əhalinin informasiya tələbatını istənilən səviyyədə ödəməsi kitabxanacı kadrların savadından və iş təcrübəsindən birbaşa asılıdır. Bunu Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda yerləşən kitabxanalara da şamil etmək olar. Regionun kənd kitabxanalarında mütəxəssislərin təhsil səviyyələrinə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Ağstafa rayonu üzrə kənd kitabxanalarında işləyən mütəxəssislər 83 nəfərdir. Onların təhsil səviyyələrinə görə bölgüsünə əsasən, ali və orta ixtisas təhsillilər isə 32,5%, Qazax rayonu üzrə 83 nəfərdən 33,8%, Tovuz rayonu üzrə 98 nəfərdən 33,7%-i, Şəmkir rayonu üzrə 119 nəfərdən 26,9%-i, Gədəbəy rayonu üzrə 134 nəfərdən 12,6%-i, Daşkəsən rayonu üzrə 83 nəfərdən 24%-i, Goranboy rayonu üzrə 106 nəfərdən 32,1%-i, Samux rayonu üzrə 96 nəfərdən yalnız 21,5%-i, Göygöl rayonu üzrə 80 nəfərdən 16,3%-i ali və orta-ixtisas təhsillidir. Ümumiyyətlə, hesablamalardan aydın olur ki, Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda ümumi orta təhsilli kadrların xüsusi çəkisi ali və orta ixtisas təhsilli kadrlardan çoxdur. İqtisadi rayonda cəmi 314 nəfər ali və orta-ixtisas təhsilli mütəxəssis var. Regionun Samux, Göygöl, Gədəbəy, Şəmkir rayonlarında ali ixtisas təhsilli kadrların xüsusi çəkisi aşağı səviyyədədir. Bu inzibati rayonlarda orta-ixtisas təhsilli kadrlar üstünlük təşkil edir.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi rayonlarından biri də Şəki-Zaqatala iqtisadi rayondur. Bu iqtisadi rayon Azərbaycanın şimal-qərbində, Böyük Qafqaz dağlarının cənub yamacında yerləşir. İqtisadi rayonun ərazisinin ümumi sahəsi 8,96 min kv.km olmaqla ölkə ərazisinin 10,3%-ni təşkil edir. Ərazinin yüksəklik fərqi böyük olması təbii şəraitin müxtəlifliyinə səbəb olmuşdur. Zona mülayim iqlim şəraitinə malikdir. İqtisadi rayonun əhalisinin ümumi sayı 531,9 min nəfər olmaqla ölkə əhalisinin 6,5%-ni təşkil edir. Əhalinin 73%-i kəndlərdə yaşayır. Son onillikdə əhalinin orta illik artımı 1,5%-ə bərabər olmuşdur. Rayonda əhalinin sıxlığı aşağı olmaqla hər kv. km.-ə 59 nəfər təşkil edir. Bu iqtisadi rayonda da əhalinin milli tərkibi müxtəlifdir. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda cəmi 764 kitabxana resursu var. Bu kitabxanaların 83,6%-i kənd yaşayış məntəqələrində fəaliyyət göstərir. Ümumi yekuna görə, kənd yaşayış məntəqələri cəmi 10,3% kitabxanalarla təmin olunmuşdur. İqtisadi regionun tərkibinə Balakən, Qax, Qəbələ, Oğuz, Şəki, Zaqatala rayonları daxildir. Kənd yaşayış məntəqələrində yerləşən kitabxanaların bölgüsü aşağıdakı kimidir: Balakən rayonu 88%, Qax rayonu 88,7%, Qəbələ rayonu 90,3%, Oğuz rayonu 88,2%, Şəki rayonu 71%, Zaqatala rayonu 85,7%. Ümumi hesablamalara görə, Şəki-Zaqatala iqtisadi regionunda kənd yaşayış məntəqələrindəki kitabxanaların 53,5%-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 46%-i isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən kitabxanaların ayrı-ayrı rayonlar üzrə bölgüsü belədir: Balakən rayonu üzrə 55,7%; Qax rayonu 58,8%; Qəbələ rayonu 52,9%; Oğuz rayonu 50%; Şəki rayonu 46,5%; Zaqatala rayonu 57,9%. Təhsil Nazirliyinin tabeliyində yerləşən kitabxanalar aşağıdakı kimi bölünmüşdür: Balakən rayonu 44,3%; Qax rayonu 41,2%; Qəbələ rayonu 47,1%; Oğuz rayonu 48,3%; Şəki rayonu 52,8%; Zaqatala rayonu 41,3%. Kitabxana fondunun bölgüsünə görə, ümumilikdə iqtisadi rayonda kitabxana- informasiya resurslarının 5515558 nüsxə olması məlumdur. İnformasiya resurslarının 62,7%-i kənd kitabxanalarının payına düşür. Ayrı-ayrı rayonlar üzrə kənd kitabxanalarında informasiya resurslarının yerləşməsi aşağıdakı kimidir: Balakən rayonu üzrə 62%, Qax rayonu üzrə 66,5%, Qəbələ rayonu üzrə 70,7%, Oğuz rayonu üzrə 62,7%, Şəki rayonu üzrə 55,7%, Zaqatala rayonu üzrə 65,3%.

Beləliklə, bu iqtisadi rayonun da informasiya resurslarının yarısından çoxunun kənd kitabxanalarında yerləşməsi məlum olur. Fondun informasiya mənbələrinə görə bölgüsünə əsasən ümumi fondun əsas hissəsini kitablar təşkil edir. Region kitabxanalarında cəmi 79 kompüter var və onlardan 10-u kənd kitabxanalarında yerləşir. İqtisadi rayonda cəmi 640 nəfər kitabxana mütəxəssisi var. Onların 535 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Mütəxəssislər inzibati rayonlar üzrə aşağıdakı şəkildə bölünmüşdür: Baləkən rayonu üzrə 68 nəfər, Qax rayonu üzrə 96 nəfər, Qəbələ rayonu üzrə 89 nəfər, Oğuz rayonu üzrə 62 nəfər, Şəki rayonu üzrə 122 nəfər, Zaqatala rayonu üzrə 98 nəfər. Mütəxəssislərin təhsil səviyyəsinə görə bölgüsünə əsasən məlum olur ki, ümumiyyətlə, kənd kitabxanalarında çalışanların 32 nəfəri ali-ixtisas, 62 nəfəri orta-ixtisas təhsilli, digərləri isə ali və orta qeyri- ixtisas təhsillidirlər.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi rayonları içərisində önəmli yerlərdən birini də Lənkəran iqtisadi rayonu tutur. Azərbaycan Respublikasının Lənkəran iqtisadi rayonu Astara, Cəlilabad, Lerik, Masallı, Yardımlı və Lənkəran inzibati rayonlarının ərazisini əhatə etməklə, Azərbaycanın cənub-şərqində yerləşir. İqtisadi rayon şərqdə Xəzər dənizi, qərbdə və cənubda isə İran İslam Respublikası ilə həmsərhəddir. İqtisadi rayonun ümumi sahəsi 6,08 min kv. km olmaqla, ölkə ərazisinin 7%-ni əhatə edir. Əhalinin ümumi sayı 753,7 min nəfər olmaqla ölkə əhalisinin 9,3%-ni təşkil edir. Onların 365,6 min nəfəri əmək qabiliyyətlidir. Rayonda əhalinin orta sıxlığı hər kv km.-də 124 nəfər təşkil edir. İqtisadi rayon üzrə təhsil alanlar cəmi əhalinin 87%-ni əhatə edir. Təhsil alanların 3,7%-i ali təhsillər, 0,2%-i natamam ali təhsillilər, 5,25%-i orta- ixtisas təhsillilər, 44,6%-i ümumi orta təhsillilər, 15,3%-i natamam orta təhsillilər, 14,5%-i isə ibtidai təhsillilərdir. Ölkə kitabxana resursunun 11,7 %-i bu iqtisadi rayonun payına düşür. Kitabxanaların sayına görə Cəlilabad (211), Lənkəran (191) və Masallı rayonları (174) xüsusilə fərqlənir. Lənkəran iqtisadi rayonunun kitabxana-informasiya resursları ölkə informasiya resurslarının 5,9%-ni təşkil edir. Belə ki, regionun ümumi kitabxana resursları 6578166 nüsxə çap vahidi ilə ölçülür. Lənkəran iqtisadi rayonunda ümumi əhalinin 86%-i azərbaycanlılar, 13,5%-i talışlar, 0,3%-i ruslar, 0,1%-i avarlar, 0,1%-i isə digər millətlərdir. (6.S.331) İqtisadi rayonda cəmi 994 kitabxana resursu var. Onların 86,4%-i

kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Kənd kitabxanalarının 49,5%-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 50,2%-i isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyindədir.(5.S.23-41) İqtisadi rayonun kənd kitabxanalarında cəmi 15 kompüter var və ümumi informasiya resurslarının 62,9%-i kənd kitabxanalarında yerləşir. Onların 99,6%-ni kitablar təşkil edir. İqtisadi rayonun kitabxanalarında 734 nəfər kitabxana mütəxəssisi var. Onlardan 611 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Bu mütəxəssislərin təhsil səviyyəsi aşağıdakı kimidir: ali ixtisas təhsillilər 37 nəfər, ali qeyri-ixtisas təhsillilər 29 nəfər, orta -ixtisas təhsillilər 107 nəfər, orta qeyri-ixtisas təhsillilər 110 nəfər, ümumi orta təhsillilər 328 nəfər. Buradan aydın olur ki, iqtisadi rayonun kitabxana mütəxəssislərinin təhsil səviyyəsinə görə bölgüsünə əsasən ümumi orta təhsillilər, ali və orta ixtisas təhsillilərdən 2,3 dəfədən çoxdur. İqtisadi regionun Astara inzibati rayonunda kənd yaşayış məntəqələrində olan 122 kitabxanadan 80-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 54-ü Təhsil Nazirliyinin tabeliyindədir. Rayonun kitabxana-informasiya resursları 799689 nüsxədir. Fondun 524970 nüsxəsi kənd kitabxanalarının payına düşür. Onların 99,7%-ni kitablar təşkil edir.(5.S.44-55) Rayonunun kənd kitabxanalarında cəmi 1 kompüter var və 135 nəfər kitabxana mütəxəssisindən 122 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır ki, onların yalnız 2 nəfəri ali-ixtisas təhsilli, 11 nəfəri orta- ixtisas təhsillidir.

Lənkəran iqtisadi rayonuna daxil olan Cəlilabad rayonunda cəmi 211 kitabxana resursu var. Onların 186-ı kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Kitabxanaların 86-ı Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 100-ü isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir.(5.S.23-43) Cəlilabad rayon kitabxanalarında 1562002 nüsxə informasiya resursu var ki, onun da 1011130 nüsxəsi kənd kitabxanalarındadır. Kənd kitabxanalarında fondun əsasını kitablar təşkil edir. Onların sayı 1007148 nüsxədir. Kənd kitabxanalarında 2 kompüter var. İnzibati rayonun 131 nəfər kitabxana mütəxəssisindən, 109 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır və yalnız 7 nəfəri ali-ixtisas təhsilli, 16 nəfəri orta-ixtisas təhsillidir.

İqtisadi regiona daxil olan Lerik inzibati rayonunda 155 kitabxana resursu var. Onların 146-ı kənd yaşayış məntəqələrindədir. Kənd kitabxanalarının 70-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 76-ı isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir. Lerik rayon

kitabxanalarında ümumi fondun 342576 nüsxəsi kənd kitabxanalarında yerləşir ki, onun da 99,3%-i kitablardır. Lerik rayonun kənd kitabxanalarında 4 kompüter var. Rayon kitabxanalarında 104 kitabxana mütəxəssisindən 95 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Mütəxəssislərin 6 nəfəri ali ixtisas, 29 nəfəri orta-ixtisas təhsilidir.(5.S.75-82)

İqtisadi regiona daxil olan Lənkəran inzibati rayonunda cəmi 191 kitabxanadan 132-i kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Bu kitabxanaların 65-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 65-i Təhsil Nazirliyinin tabeliyindədir. Lənkəran rayonunun kənd kitabxanalarında 973966 nüsxə informasiya resursu yerləşir ki, onun da 99,6%-i kitablardır. Lənkəran rayonunun kənd kitabxanalarında 3 kompüter var. Rayon kitabxanalarında 173 nəfər mütəxəssisdən 119 nəfəri kənd kitabxanalarında işləyir. Onların 7 nəfəri ali-ixtisas təhsilli, 29 nəfəri orta-ixtisas təhsillidir.

Lənkəran iqtisadi rayonuna daxil olan Masallı inzibati rayonunda cəmi 174 kitabxanadan 158-i kənd yaşayış məntəqələrindədir. Bunlardan 74-ü Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 83-ü isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyindədir. Masallı rayonunun kənd kitabxanalarında 846621 nüsxə informasiya resursu var ki, onların da 99,3%-ni kitablar təşkil edir. Rayon kitabxanalarında çalışan 111 nəfər mütəxəssisdən 96 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır və onların da 21 nəfəri ali və orta ixtisas təhsillidir. (5.S.75-83)

Lənkəran iqtisadi regionuna daxil olan Yardımlı inzibati rayonunda 127 kitabxanadan 115-i kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində 54, Təhsil Nazirliyinin tabeliyində isə 61 kitabxana var. Rayon kitabxanalarında 606673 nüsxə informasiya resursunun 436127 nüsxəsi kənd kitabxanalarındadır ki, onun da 99,9%-i kitablardır. (5.S.48-56) Kənd kitabxanalarında cəmi 1 kompüter var. Yardımlı rayon kitabxanalarında fəaliyyət göstərən 80 nəfər mütəxəssisin 70 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Mütəxəssislərin 16 nəfəri ali və orta-ixtisaslıdır.

Azərbaycan Respublikasının regionları içərisində Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu da xüsusi yer tutur. İqtisadi rayon Şabran, Xaçmaz, Quba, Qusar və Siyəzən inzibati rayonlarını əhatə etməklə, Azərbaycanın şimal-şərq hissəsində yerləşir. İqtisadi rayonun ümumi sahəsi 7,66 min kv.km olmaqla, ölkə ərazisinin 8,8%-ni təşkil edir.

İqtisadi rayon özünəməxsus relyef xüsusiyyətlərinə malikdir. Region əhalisinin ümumi sayı 453,1 min nəfər olmaqla, ölkə əhalisinin 5,6%-ni təşkil edir. Əhalinin 32 %-i şəhərlərdə, 68%-i kəndlərdə yaşayır. İqtisadi rayonda əhalinin orta sıxlığı hər kv km.-də 59 nəfər təşkil edir. İqtisadi rayonda cəmi 698 kitabxana resursu var. Onların 593-ü kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Kənd kitabxanalarının 334-ü Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 259-u isə Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir.(5.S.26-43) Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda kitabxanalarda 4782603 nüsxə informasiya resursları var. Onun 3190555 nüsxəsi kənd yaşayış məntəqələrindədir. Kənd kitabxanalarındakı informasiya resursunun 99,4%-i kitablardır. İqtisadi rayonda kitabxanalardakı cəmi 44 kompüterdən, 7-i kənd kitabxanalarında yerləşir. Ümumi yekuna görə, kitabxanaların cəmi 8,2%-i kommunikasiya texnologiyaları ilə təmin olunmuşdur. İqtisadi rayonda kitabxanalarda 569 nəfər mütəxəssis var. Onların 479 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Mütəxəssislərdən 16 nəfəri ali ixtisas, 97 nəfəri orta-ixtisas təhsillidir. Bu göstərici də əslində, iqtisadi rayonun haqqında bəhs etdiyimiz digər iqtisadi regionlardan o qədər də fərqlənmədiyini göstərir. Bu iqtisadi rayonda da kitabxanaların kadr potensialı baxımından aşağı səviyyədə olması əhalinin informasiya tələbatının ödənilməsində öz əksini tapır.

İqtisadi regiona daxil olan Şabran inzibati rayonunda cəmi 92 kitabxanadan 75-i kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində 48, Təhsil Nazirliyinin tabeliyində isə 27 kitabxana var. Rayonun kənd kitabxanalarında cəmi 415972 nüsxə informasiya resursu var ki, onun da 97,5%-ni kitablər təşkil edir. Şabran rayonunun kənd kitabxanalarında cəmi 1 kompüter var. Rayon kitabxanalarında olan 79 nəfər mütəxəssisdən 64 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Onların 14 nəfəri ali və orta-ixtisas təhsilli, 6 nəfəri ali və orta qeyri-ixtisas təhsilli mütəxəssislərdir. (5.S.75-82)

Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonuna daxil olan Xaçmaz inzibati rayonunda cəmi 196 kitabxanadan 167-i kənd yaşayış məntəqələrindədir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində 96, Təhsil Nazirliyinin tabeliyində isə 70 kitabxana fəaliyyət göstərir. Rayonun kənd kitabxanalarında 916645 nüsxə informasiya resursu var. Ümumiyyətlə, Xaçmaz rayonunun kənd kitabxanalarında informasiya resursunun digər növləri demək olar ki, yoxdur və fond bütünlüklə

kitablardan ibarətdir. Kənd kitabxanalarında 2 kompüter var. Rayonda çalışan cəmi 160 nəfər kitabxana mütəxəssisindən 136 nəfəri kənd kitabxanalarında fəaliyyət göstərir. Mütəxəssislərdən 4 nəfəri ali-ixtisas təhsilli, 25 nəfəri orta ixtisas təhsilli, 8 nəfəri orta qeyri-ixtisas təhsillidir.

Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonuna daxil olan Quba inzibati rayonunda cəmi 221 kitabxanadan 187-i kənd yaşayış məntəqələrindədir. Kitabxanaların 102-i Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, 85-i Təhsil Nazirliyinin tabeliyindədir. Quba rayonunun kənd kitabxanalarında 977641 nüsxə informasiya resursu var və onun 99,3%-i kitablardır. Kənd kitabxanalarında 2 kompüter var. Rayon kitabxanalarında fəaliyyət göstərən 169 nəfər mütəxəssisdən 138 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Onlardan 4 nəfəri ali-ixtisas təhsilli, 28 nəfəri orta-ixtisas təhsilli, 29 nəfəri orta qeyri-ixtisas təhsilli və.s.

Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonuna daxil olan Qusar inzibati rayonunda 146 kitabxanadan 132-i kənd yaşayış məntəqələrində yerləşir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində 71, Təhsil Nazirliyi tabeliyində 61 kitabxana var. Qusar rayonun kənd kitabxanalarında olan 711293 nüsxə informasiya resursunun 99,9%-i kitablardır. Kənd kitabxanalarında cəmi 1 kompüter var. Rayondakı 107 nəfər mütəxəssisdən 96 nəfəri kənd kitabxanalarında çalışır. Mütəxəssislərdən 5 nəfəri ali-ixtisas təhsilli, 5 nəfəri ali-qeyri-ixtisas təhsilli, 30 nəfəri orta ixtisas təhsillidir.

Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonuna daxil olan Siyəzən inzibati rayonunda cəmi 43 kitabxanadan 32-i kənd yaşayış məntəqələrindədir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində 17, Təhsil Nazirliyinin tabeliyində isə 15 kitabxana fəaliyyət göstərir. Rayon kitabxanalarındakı informasiya resursunun 169004 nüsxəsi kənd yaşayış məntəqələrindədir və onun da 99%-i kitablardır. Kənd kitabxanalarında cəmi 1 kompüter var. Rayon kitabxanalarında çalışan 54 nəfər mütəxəssisdən 45 nəfəri kənd yaşayış məntəqələrində fəaliyyət göstərir. Mütəxəssislərdən yalnız 3 nəfəri ali və orta ixtisas təhsillidir. Ümumiyyətlə, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda şəhər və kənd yaşayış məntəqələri də daxil olmaqla, oxucuların sayına görə adambaşına neçə nüsxə kitab düşdüyünü hesablasaq, belə bir nəticə ilə qarşılaşırıq: təkcə, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tabeliyində olan kitabxanalarda olan kitab fondu 2273009 nüsxə, oxucuların sayı 115795 nəfər, filialların

sayı 356 olduğunu nəzərə alsaq, ali və orta ixtisas təhsilli işçilərin sayı 137 nəfər, qeyri-ali və qeyri-orta ixtisas təhsilli işçilərin sayının isə 50 nəfər olduğunu görə bilərik ki, burada oxucuların hər birinə düşən kitabların sayının təqribən 19 nüsxə olduğunu hesablamış oluruq ki, bu da təqribən 5,9% edir. Eyni zamanda hər 845 nəfər oxucuya 1 nəfər ixtisaslı kitabxanaçı-biblioqraf xidmət edir.

ƏDƏBİYYAT

1. «Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial- iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004- 2008-ci illər)»// Azərbaycan.- 2004.- 11 fevral.
2. «Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009- 2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı».-Bakı: Nurlar, 2009.-184s.
3. «Azərbaycan Respublikasında kitabxana - informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı»// Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi- nəzəri, metodiki və təcrübi jurnal.-2008.№ 2.-s.6-29.
4. «Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı //Azərbaycan.-2007.-21 aprel.
5. «Kitabxanaların fəaliyyəti haqqında» statistik müayinənin nəticələri barədə. Statistik bülleten. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi.-Bakı.-2009.-88s.
6. Məmmədov.Z.S. Regionların iqtisadi inkişaf problemləri.-B.: Elm,2007.-465s.
7. İsmayılov.N.İ. Kitabxana-informasiya resurslarının yerləşməsinin nəzəri və təcrübi məsələləri // Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi-nəzəri, metodik və təcrübi yurnal.- 2010.N1.-s.67-78.

И.З.БАЙРАМОВА
ОРГАНИЗОВАНИЕ БИБЛИОТЕЧНО
ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СЕЛЬСКИХ
ЖИТЕЛЕЙ В РЕГИОНАХ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ
РЕСПУБЛИКИ
РЕЗЮМЕ

Статья посвящена информационному обеспечению сельского населения, статус расположение библиотечно-информационных ресурсов, перспективы развития библиотечной инфраструктуры.

I.Z.BAYRAMOVA
ORGANIZATION OF LIBRARY-INFORMATION
PROVISION FOR VILLAGERS IN THE REGIONS OF THE
REPUBLIC OF AZERBAIJAN
SUMMARY

The article is about the information provision of the village population location status of the library-information resources development perspectives of library infrastructure.